

Asia: VN/1227/2024

Hallituksen esitys jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta koskevaksi lainsäädännöksi

Osaamistiedot

Onko ehdotettu laki valtakunnallisesta jatkuvan oppimisen osaamistietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

Vammaisfoorumi on 28 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Kiitämme lausuntopyynnöstä. Otamme kantaa luonnokseen erityisesti vammaisten ihmisten ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Lähtökohtaisesti pidämme palvelukokonaisuuden kehittämistä hyvänä uudistuksena.

YK:n vammaissopimuksen 9 artikla käsittelee esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Artikla kattaa laajasti kaiken rakennetusta ympäristöstä viestintään sekä erilaisiin palveluihin mukaan luettuna sähköiset palvelut. Vammaisfoorumi muistuttaa, että oppimisen digitaalisen järjestelmän tulee olla digitaalisesti saavutettava ja apuvälinein (suurennusohjelma, pistenäyttö, ruudunlukuohjelma) käytettävä niin järjestelmän loppukäyttäjille kuin sitä ylläpitäville. Järjestelmän tulee olla helppokäyttöinen ja selkokieleninen.

Vammaisfoorumi pitää erittäin tärkeänä sitä, että opiskelijoita ohjataan järjestelmän käyttöön ja vammaisjärjestöt kutsutaan mukaan sen kehittelyyn YK:n vammaissopimuksen mukaisesti. Vammaisfoorumi haluaa painottaa, etteivät terveystiedot, vamma tai sairaus tai niihin liittyvät tekijä saa määrittellä tulevia opiskelu- ja työllistymismahdollisuuksia tai uralla etenemistä.

Onko teillä huomioita osaamistietojen hyödyntämismahdollisuuksista ja reunaehdoista pykälissä 7 ja 8?

Vammaisfoorumin pitää tärkeänä, että vammaisilla ihmisillä tulisi olla oikeus päättää omien tietojensa käytöstä (mitkä tiedot järjestelmään kirjataan ja mihin niitä käytetään). Vammaisfoorumi pitää tärkeänä sitä, että vammaisten henkilöiden koulutuksesta ja työllistymisestä kertyy tilastotietoa, mutta pitää ehdottoman tärkeänä, että tietoja kerätessä huolehditaan tietosuojasta ja varmistetaan, että henkilökohtaisia tietoja säilytetään turvallisesti, eivätkä ne päädy väärin käsiin. Tilastokäytön osalta tiedot tulisi anonymisoida. Käyttäjille tulisi selkeästi kertoa, mitä tietoja kerätään ja mihin niitä käytetään. Mahdollisen suostumuslomakkeen tulisi olla selkokielenen.

Muita huomioita ehdotetusta osaamistietovarantoa koskevasta sääntelystä?

Koulutustarjonnan tiedot

Onko opinto- ja tutkintorekisterilakiin ehdotettu luku jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan tietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

-

Onko palveluun sisällytettävä, pykälien 22 b ja 22 c mukainen koulutustarjonta tarkoituksenmukainen?

-

Muita huomioita ehdotetusta koulutustarjonnan tietovarantoa koskevasta sääntelystä?

-

Muita huomioita

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

Vammaisfoorumi ehdottaa, että käyttäjillä tulisi olla mahdollisuus antaa lupia eritasoiseen käyttöön. Henkilölle tulisi esimerkiksi antaa mahdollisuus omien terveyttä tai vammaa koskevien tietojen peittämiseen. Vammaisfoorumi haluaa kysyä, miten varmistutaan siitä, ettei järjestelmä liiaksi rakennu terveystietojen rajoittavuuden ympärille? Vammaisten ihmisten kohdalla kohtuulliset mukautukset mahdollistavat laajan opiskelutarjonnan ja laajat työllistymismahdollisuudet. Vammaisfoorumi haluaa ilmaista huolensa siitä, että tekoälyn ohjaama järjestelmä ei tunne tai ymmärrä kohtuullisten mukautusten tarjoamia mahdollisuuksia ja päätyy ohjaamaan vammaisia henkilöitä syrjivästi ns. perinteisille vammaisten aloille. Vammaisfoorumi on myös huolissaan siitä, että sairaus tai vamma liiaksi tulee ohjaamaan järjestelmän logiikkaa sen sijaan, että ohjaavana tekijänä olisivat henkilön omat toiveet.

Vammaisfoorumi ry

Veera Florica Rajala

puheenjohtaja

Anni Kyröläinen

pääsihteeri

p. 045 217 4936

anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

Ignatius Katri
Vammaisfoorumi ry